

Glas za veznikov

Leto II - Št. 431

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, sreda 13. novembra 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Fellico 8 - Telefon št. 93854 in 94445

OGLASI: Cena za millimeter vjane (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 36 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebinski listi (tekstni oglasi) L. 45. Dnevnik in vstet. Plaćljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S.P.L. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Utrudljivo razpravljanje Sveta zunanjih ministrov

VRNITEV POTONAVESKEGA BRODOVJA

Frankfurt, 13. novembra. Poveljniki ameriških sil v Nemčiji general Joseph T. McNarney je objavil, da bodo Madžarski, Češko-slovaški, Jugoslovanski, Rumunski in Bolgarski vrnili 600 edinih potonavskih brodov, ki so na ameriškem območju. Istočasno je poveljnik ameriških sil v Avstriji general Mark W. Clark objavil, da misli njegovo poveljstvo izdati glede edinega potonavškega broda na potonavski, ki ga nadzoruje to poveljstvo, enaki ukrepi.

Ladje v Avstriji so zasleži v začetku 1945, ko so ameriške čete vstopile v državo. Enote v Nemčiji so zasleži pred letom. Verjetno bo treba 30 dni, da bodo ladje prepravljene iz sedanjih sidrišč v državo, ki ladje zahtevajo.

Vrtno približno 400 ladij je omenil na ponedeljskem zasedanju sveta zunanjih ministrov tudi ameriški zunanji minister Byrnes.

BOLGARSKI POLKOVNIK Z DOKUMENTI V GRČIJO

Atene, 13. novembra. Grško ministristvo za informacije je prejelo krajša Sereza (Makedonija) obvestilo, da se je grški območni postojanki na gori Beles javil podpolkovnik Ivan Ivanov Kolanov. Izjavil je, da je v bližini nekdanjega bolgarskega vojnega ministrstva in da ima dokaz za sodelovanje grških upornikov v bolgarskih komunistov. Častnika so odpeljali v Atene in ga izročili grškemu vojnemu ministristvu.

SAMOSTAN V KOPRU

London, 13. novembra. Vatikanska radijska postaja je poročala, da so francišanski mnih, kateri red prebiva v samostanu blizu Koprja že tri stoletja, dobili od jugoslovanske vlade dovoljenje, da lahko še nadalje ostanejo v polovici samostana, katerega drugi del bodo uporabili za namestitev ekonomističnih dručin iz Ljubljane. Kot poroča vatikanska radijska postaja, je jugoslovanska vlada menila ukazala, da takoj zapustijo samostan. Prebivalstvo področja, ki je naklonjeno mnihom — na daljše radio — je posloilo deputatja h komunističnemu voditelju šolski v Trstu: po dolgih pogajanjih so mnihom dovolili, da ostanejo.

„Namerna kršitev albanske suverenosti“

Odklonilni odgovor na britansko noto o čiščenju min v Krškem prelivu

BEOGRAD, 13. novembra. — Jugoslovanska poročevalska agencija je včeraj na albanskem poslanstvu v Beogradu, izdala, da je albanska vlada opozorila Veliko Britanijo, da bodo vsaki poskus britanske mornarice, da odstrani mine v albanskih teritorialnih vodah, imeli za »namerno kršitev albanske suverenosti«.

Albanska poslanstva je izjavilo, da je britanska vlada 10. novembra poslala preko albanskega poslanstva v Beogradu albanski vladi noto, po kateri naj bi Velika Britanija 12. novembra poskušala za odstranitev min v Krškem prelivu.

Izjava dodaja, da je albansko poslanstvo po navodilih svoje vlade obvestilo britanske veleposlanstvo, da protestira proti enostranski odločitvi britanske vlade v zvezi z albanskimi teritorialnimi vodami v tem prelivu.

Albanija ne vidi v odščevanju preliva s strani britanskega brodarstva nobene težave, predlaga pa, naj izmenjuje zaradi razpravljanja o vprašanju mešano komisijo.

Albanska vlada je od britanske vlade zahtevala, naj omeji odščevanje min le na oni del preliva, ki ne spada pod albanske teritorialne vode.

Jugoslovanska poročevalska agencija je sporočila, da je albanski ministristvo predsednik general Enver Hoxha poslal glavnemu tajniku Združenih narodov Trygve Ljeju brojavko, v kateri ga obvešča o britanski noti in o albanskem odgovoru.

Po drugi strani pa so včeraj v Londonu iz verdodajnega vira izvedeli, da Velika Britanija ne vidi

Prestolni govor angleškega kralja Jurija

London, 13. novembra. Ob priliki včerajšnje otvoritve novega zasedanja britanskega parlamenta je imel kralj Jurij VI. prestolni govor, v katerem je izjavil, da Velika Britanija upa, da bo mogla čimprej zaključiti mirno pogodbo z Avstrijo, ki bo omogočila umik vseh zasedbenih sil iz te države.

V pregledu zunanjih zadev je kralj izjavil, da se bodo njegovi ministri v kratkem sestali z zastopniki Združenih držav, Sovjetske zveze in Francije, da bi razpravljali o bodočnosti Nemčije. Njihov smoter bo — je nadaljeval kralj — da ustvarijo v Nemčiji pogoje, ki bodo sposobni ustvariti resnično demokracijo, zavarovati svet pred nadaljnjimi poskusi svetovne nadvlade in odstraniti finančno breme, ki ga je zasedba naložila mojemu ljudstvu.

O glavnih skupinih Združenih narodov je kralj izjavil: »Politika moje vlade bo, da obirno sodeluje pri teh razpravljanih, enako pa tudi pri zasedanjih ostalih mednarodnih ustanov, ki so jih ustanovili, da bi uresničili medsebojno pomoč in vzajemno razumevanje med državami sveta.«

»Glojmi trdno upanje — je omenil kralj Jurij — da bo pripravljen na delo za mednarodno konferenco o trgovini in zapolitvi, ki ga zdaj opravljajo v Londonu, ustvarilo temelje za pospešitev trgovine znotraj obirnega področja in za ohranitev visoke in trajne ravni, s katero se tiče zaposlitve v vseh državah sveta. Moja vlada bo storila vse, da bi dovedla ta in le bolj obširne mednarodne razpravljanje k srečnemu zaključku.«

O britanskem commonwealthu je kralj dejal: »Sprejemajo ukrepe za razpis volitev v Burmi in prvih mesecih prihodnjega leta kot bi steno predhodno stvar vsakemu nadaljnjemu napredku na ustanovnem področju. Na omenjenih, za katera je odgovorna moja vlada, bo aktivno poskušala pospešiti blaginjo svojih narodov, razviti gospodarsko izboljšanje, omeniti in nuditi svojim narodom vse praktične smerice na njihovi poti k dosegu samoodločbe.«

Kralj se je nato znova dotaknil

DOKONČNI IZIDI VOLITEV V ITALIJI

Rim, 13. novembra. Dokončni izidi nedeljskih volitev v Italiji so naslednji:

PALESTINA: Umno qualunque 18.810, monarchisti 16.033, demokrist. 11.997, komunisti 7.781, liberali 9.305, socialisti 7.899, demokrist. atanka obnove 3.215, neodvisna palestinska zveza 3.027. Volivce 246.892, glasovalci 80.737, neveljavnih glasov 9.175.

GENOVA: Komunisti 121.336, socialisti 79.080, demokrist. 65.496, blok Lanterna 17.832, liberali 16.325, akcionisti 1.241.

TURIN: Komunisti 104.623, socialisti 85.277, demokrist. 58.580, liberali 33.747, Umno qualunque 26.376, republikanci 3.058, akcionisti 2.919, Ital. komunist. banje 323.

ROM: ljudski blok 189.174, Umno qualunque 106.587, demokrist. 103.387, republikanci 40.323, monarchisti 36.072, liberali 25.787, trgovina in turizem 7.909, neodvisni socialisti 3.601. Volivce 535.708, veljavnih glasov 312.540, neveljavnih 22.868.

NEAPEL: blok Vezuv 78.617, Umno qualunque 48.831, monarchisti 44.484, liberali 35.323, demokrist. 32.169, narodna zveza obnove 3.827.

stri vopodbu do neposredna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Byrnes je omenil, da so Združene države Italiji odgovorile, da jim ni niti enkrat znano o kakih razgovorih te vrste in da Združene države podpirajo sklep, katerega je sprejel Svet zunanjih ministrov 3. junija. Ameriške je poleg tega obvezana na priporočila, ki jih je glede Trsta sprejela pariska konferenca.

Vank sporazum med Italijo in Jugoslavijo, ki bi ne bil v skladu s temi priporočili, bi moral kar najbolj skrbno preučiti. Dopolniti T. Barman poroča, da vsi ministri soglašajo v tem, da bi bili neposredni razgovori zelo koristni; vendar pa vsi, obenem z gospodom Molotovom, zatrjujejo, da se drži spornost z dne 1. julija. Med razpravljanjem so, opazil izpravi Barman, da polaga Molotov veliko upanje na neposredna pogajanja med obema strankama. Včeraj se Svet ni mogel zediniti glede predlogov Molotova, da naj bi namestniki zunanjih ministrov razpravljali o sriskem vprašanju na osnovi, naj bi guverner imel samo pooblastilo, da ukine one zakone, ki niso v skladu s statutom in da naj bi se tuje čete umaknile po neki doloženi dobi.

Dosegli so tudi kompromisno rešitev glede predloga, da naj italijanska pogodba zagotovi osnovne občevanje pravice onim Italijanom, ki bodo prišli pod jugoslovansko oblast.

Molotovljeva osnova

Ministri so se nato ponovno sestali včeraj zvečer (popoldne so se sestali tudi nametniki).

Ministri so sklenili, da bodo danes začeli podrobno razpravljati o sriskem statutu. Molotov je predložil, naj bi namestniki preučili osnutek statuta, ki bi temeljil na naslednjih točkah: 1. guvernerjevala je, da zagotovi izvajanje statuta; 2. guverner lahko preklicuje sprejete zakone in odredbe, ki so proti statutu; 3. vse zvezniške čete na sriskem področju bodo umaknile v poseben roku, ko bo stopila v veljavo mirovna pogodba z Italijo.

Byrnes se je uprl, da bi bil to temelj razprav nametnikom. Nato so se sporazumeli, da bo Svet danes kot podlago razprave o statutu predložil francoski predlog.

Ministri so razpravljali tudi o pismu italijanskega veleposlanika v Washingtonu, ki sporoča, da so Rimu odločili razprave o Trstu razumeli tako, da želijo dati mini-

Attlee o britanskih oboroženih silah

Churchill o Sovjetski zvezi, miru z Nemčijo in Palestini

LONDON, 13. novembra. — V včerajšnji razpravi v britanskem spodnji zbornici je ministristvo predsednik Attlee po prestolnem govoru kralja Jurija javil, da bo po vladnih načrtih trajala obvezna vojaška služba v britanski vojski ob koncu leta 1948 eno leto in pol. Dejal je, da upa, da bo vlada kmalu to dobro lahko skrajšala. Po odsluženem roku bodo moške za nekaj let prešli v rezervno, ki bo imela prostovoljski kader. Glavno je, da bodo morale biti rezervne sile sestavljene iz ljudi, ki so prej odslužili polno dobo vojaškega urjenja.

Attlee je dejal, da je razvoj tehniške moderne vojske povzročil, da je postala dežja bolj ranljiva. Anglija je zdaj del celine. Doseči jo je mogoče z napadi iz nje. Anglija je prej imela okrog sebe prostor, v katerem je lahko svobodno držala vojsko, ki jo varnostno podoroče malo verjetno. Logično je, da se Anglija zaradi tega ineti učinkovito izveščane in pripravljene oborožene sile.

Attlee je nato izjavil, da je naloga Britanije, da sice, da pride do varnosti v svetu in da da svoj prispevek tej varnosti. Toda tega smotra ni mogoče doseči z enostranskimi razpoložitvijo. Attlee je izjavil, da je izredno težko privedevati, kakšen bo obseg bodočih oboroženih sil. Dejal je, da je politika njegove vlade, da dela za vpostavitve svetovne vlade. Za dosego tega smotra skuša Britanija zgraditi Združene narode. Attlee je izjavil, da želi Britanija učinkovito orodje miru, v katerem bodo vsi narodi lahko varni. Toda varnost še ni bila dosežena. Zaradi tega je treba poskrbeti za vpostavitve policijskih ali garnizijskih sil za zavarovanje britanske varnosti v krogu Združenih narodov. Vlada načrt za oborožene sile se bo nanašala samo na Veliko Britanijo, ne pa na severno Irsko.

O palestinskem vprašanju je Attlee izjavil, da ne ama biti nobene neodločnosti. Britanija je sledila politiki v skladu s mandatom. Upoštevati mora položaj Arabcev in Židov ter se truditi za dosego sodelovanja Združenih držav na tem področju. Attlee je dejal, da ne bi bilo primerno poslati izjave, ki bi lahko zagrenile palestinsko javno mnenje.

Navajanje melanholičnih dejstev, ki jih vidimo okoli nas, pa ni nujno povezano z grajanjem vlade. Težava so velikanke. Silam, ki ji stoji nasproti, je težko priti v okom. Britanski vpliv v svetu se je izza vojni dni zelo zmanjšal.

Teh dejstev ne omenjam zato, da bi napadel vlado, ampak, da bi podal pregled našega celotnega položaja. Zunanji ministrist je storil vse, kar je mogel in mi s svoje strani smo mu dali vse možno pomoč vseh celo v tolikšni meri, da ga je spravilo v drugih državah v zadrego.

Ne moremo dolžiti vlade, da bi bila odgovorna za vse zlo v zunanjem položaju. Socialistična vlada je morala prevzeti oblast, ko so jo volilci k temu poklicali. Ni njena krivda, če ni kos nalogi, čeprav ugetno to biti naša nesreča. Vendar pa niti ne moremo trditi, da bi mogla celo kaka narodna koalicijska vlada uspešno prebrzditi vse nasprotno valove. Konservativna stranka seveda ne more prevzeti nitiške odgovornosti za Potsdam, ker so nam zadevo vzel iz rok v življenjski fazi teh razgovorov. To

piru stari voditelj Léon Blum), ki pa vendarle odklanjajo zlitje s komunisti.

Poročevalci demokratske skupine republikanske stranke svobode je bil dal pobudo za protikomunistično koalicijo, v katero bi lahko sprejeli tudi demokratske socialisti, ljudsko republikansko gibanje pa doslej še ni zavzelo stališča do bodoče koalicije. Zdi se, da je pustilo odprta vrata za ponovno sodelovanje s komunisti kljub izjavi predsednika Schumann, da sta v parlamentu le dve skupini, okrog katerih lahko organizirajo večino — MPR in komunisti.

RAZPRAVA O BEGUNCIH

London, 13. novembra. Na včerajšnji seji Združenih narodov so razpravljali ponovno o vprašanju beguncov. Predstavniki Združenih držav in Velike Britanije so priporočili ustanovitve posebne agencije, ki naj bi se bavila z begunci in vprašanjem. Sovjetska zveza je zahtevala, naj Združeni narodi imenujejo komisijo, ki bi obiskovala in preiskovala begunske taborišča v Evropi ter ugotovljala, kakaj se begunci nočejo vrniti domov. Jugoslovanski delegat je pa izjavil, da so bile ustanovljene na mejah Jugoslavije vojaške sile, kjer se begunski kadri pripravljajo na vpad v Jugoslavijo. Delegat je dodal, da so begunska taborišča sre, diška gibanja proti jugoslovanski vladi.

SALAZAR O SVETOVNI POLITIKI

Lisbona, 13. novembra. Portugalski ministrist predsednik Dr. Antonio de Rivera Salazar je govoril na konferenci »Stranke narodne enotnosti«, ki je edina dovoljena stranka na Portugalskem. Predsednik je izjavil: »Sovjetska zveza ima današnje močnejše, da popolnoma zagospoduje Evropo. Lahko zagospoduje, ne da bi se večina Evrope sploh lahko borila.

so dejstva. Churchill je rekel, da je prepričan, da bi Potsdam, pa kakor koli bi stvari izpeljali, pustili za seboj mnogo neprimlik za bodočnost Evrope.

Vendar pa ostane dejstvo, da je 18 mesecev po predaji Nemčije in več kot leto po predaji Japonske ter kljub odločnemu in za pomoč pripravljenu zadržanju Združenih držav, ki ga podpirata obe zgodovinski stranki, svetovna slika še vedno mračna, srb povzročujoča in zmedena. Nikakega odločilnega izboljšanja ni, razen tega, da so topovi po milosti bojni prenehali streljati.

Nato je Churchill obravnaval Nemčijo. Rekel je: »Na pravem mestu vsakega svetovnega pregleda stoji Nemčija — premagana država — stoji, sem rekel, in ne leži na tleh zdroljena.

»Sedemdeset ali osemdeset milijonov moči in zena nekdanjega spobnega, strašno zmogljivega področja živi v ruševinah in gladi v srcu Evrope. To stavlja pred nas vprašanje, ki jih za enkrat zmagovalci se dajo niso rešili. Mi in Američani vladamo in upravljamo naša področja z izredno veliki in nezmožnimi stroški za nas ter v naraščajoče nezadovoljstvo za Nemce.

»Niso nam povedali in ne bom poskušal razpravljati o tem, kaj se dogaja na sovjetskem področju. Vsi pa se strinjamo, da je pravilna pot, po kateri moramo hoditi, omogočiti Nemcem, da bi bilo zaslužit, kar potrebujejo za življenje in da bodo kakor hitro mogoče sami upravljal svoje zadeve; preprečiti pa moramo vsako obliko ponovne oborožitve.

»Nürnberški proces je končan in zmagovalci so obesili krive voditelje nacističnega režima. Govorijo, da je treba soditi še tisoče.« Toda po Churchillovem mnenju je še treba vsakega nekoliko ostriti na navadne ljudi.

Nato je Churchill prešel na Palestino in izjave, da se je nemogoče mogniti globokom obžalovanju zaradi številnih sprememb taktike in metod. To pomanjkanje vsakršne politike ali sklepov v teh zadevah, ki so postale še bolj zapletene, kot pa bile prej, je omogočilo klanje in sovraštvo, ki divja pri vstaji v Palestini še več kot leto dni. Vedno sem podpiral kristolično gibanje, čeprav so mnogi prijatelji zavzeli drugačno stališče. Nikakor ne morem odstopiti od naveda, ki ga imam priložnost dati, to je, da moramo takoj izročiti naš mandat nad Palestino Združenim narodom ter objaviti čas za evakuacijo tega področja, ako ne moremo izpolniti obljube, ki smo jo dali zlonistom.

Churchill je nato rekel, da bi zapustitev Indije z vsemi posledicami, ki bi iz tega izhajale, in vojna z Židi, če bi izročili Palestino Arabcem, med običajem sveta pomenilo, da smo prišli na miselnem in političnem področju do tolikšne naslednosti, kot je je redko videti v človeški zgodovini (odobravanje opozicije).

Kar se tiče notranjega vprašanja, je Churchill rekel, da vladni sklep za podaljšanje obvezne vojaške službe za nedoločeno dobo preko leta 1949 gotovo pomeni korak, ki ga ne bi storili brez pametnih razlogov.

Nato je Churchill kritiziral notranjo upravo in je rekel, da je prehranjevalni položaj v prvem letu mira v Veliki Britaniji slabši, kakor je bil v zadnjem vojnem letu. Churchill je končal z izjavo, da se bo opozicija odločno in brezkompromisno uprla predlogu za podaljšanje notranjega prometa in električnih družb.

INDIJA IN PODRAZVLJENJE PROMETA IN ELEKTRIČNIH DRUŽB

Churchill je nato rekel, da bi zapustitev Indije z vsemi posledicami, ki bi iz tega izhajale, in vojna z Židi, če bi izročili Palestino Arabcem, med običajem sveta pomenilo, da smo prišli na miselnem in političnem področju do tolikšne naslednosti, kot je je redko videti v človeški zgodovini (odobravanje opozicije).

Churchill je nato rekel, da bi zapustitev Indije z vsemi posledicami, ki bi iz tega izhajale, in vojna z Židi, če bi izročili Palestino Arabcem, med običajem sveta pomenilo, da smo prišli na miselnem in političnem področju do tolikšne naslednosti, kot je je redko videti v človeški zgodovini (odobravanje opozicije).

Novo življenje v Berlinu po zmagi socialnih demokratov

BERLIN, 13. novembra. — »Reuterjev« dopisnik poroča, da dobivata berlinski parlament in občinska uprava s prihodom socialnih demokratov na vodstvo uprave in na važnejša mesta popolnoma nove oblike. Pristaši komunistične stranke, ki jih je že nekaj dni po osvojitvi mesta postavil na vse vodilne položaje je sovjetski poveljnik Berlina, se pripravljajo, da bodo ta mesta zapustili; na njihova mesta prihajajo demokrati.

Novi mestni parlament bo moral na prvi seji potrditi imenovanja na upravna mesta in v vodstvo raznih mestnih okrajev v Berlinu, o katerih so se sporazumele politične stranke. V novem berlinskem parlamentu bodo stranke zastopane takole: od ovolopunka števil 100 moških in 30 ženskih zastopnikov bodo imeli socialni demokrati, ki so dobili večino glasov, 47 moških in 16 ženskih zastopnikov; krščanski demokrati 24 moških in 5 ženskih zastopnikov, enotna socialistična stranka 20 moških in 6 ženskih, liberalni demokrati pa 9 moških in 3 ženske zastopnike.

Sedež parlamenta bo začasnó v prostorni sejni dvorani stare mestne hiše, dokler ne bodo dovršili nove konference dvorane za drugi strani ulice.

Vsa imenovanja bodo odobrili zvezniški. Predvidevajo, da bo v mestni upravi izmed 16 svetovalec polovica socialnih demokratov, štirje krščanski demokrati, dva liberalci in dva člana emotne socialistične stranke. Skoraj verjetno je, da bo postal župan Berlina sedanji župan v Wilmsdorfu dr. Otto Oetrowski. Verjetno je, da bodo komunisti izgubili važno mesto pri vodstvu odseka za javno vzgojo. Znano je tudi, da so socialni demokrati izdelali načrte za vse premembe v vodstvu berlinske universe, ki je zdaj popolnoma pod vplivom komunistov. Socialni demokrati zahtevajo tudi, da preneha komunistični vpliv pri berlinskem radiu, v pogledu katerega zahtevajo, da ga izroči Nemcem, ki zatrjujejo, da so sposobni sami voditi radio brez vmešavanja zasedbenih oblasti.

